

Vogels en hoogspannings- verbindingen

Vogels en hoogspannings-verbindingen

TenneT beheert ruim 23.000 km aan hoogspanningsverbindingen in

Nederland en Duitsland. Onze belangrijkste taak is het zorgen voor een betrouwbare en veilige elektriciteitsvoorziening. Bij de hoogspanningsverbindingen gelden strenge veiligheidsvoorschriften om de leveringszekerheid van elektriciteit te waarborgen. Naast het garanderen van leveringszekerheid en veiligheid, benutten we kansen om de biodiversiteit te stimuleren bij onze stations en verbindingen. Zo passen we sinusbeheer toe en vervangen we grind op stations door kruidige vegetaties om meer vlinders en andere insecten aan te trekken.

Vanuit wettelijke verplichtingen én onze CSR-gedachte (Corporate Social Responsibility) willen we dat zo min mogelijk vogels hinder ondervinden van het hoogspanningsnet. Eén van de actiepunten van ons beleid is dan ook het verminderen van 'draadslachtoffers'. Dat zijn vogels die tegen geleiders (meestal de bliksemendraad) vliegen en als gevolg hiervan sterven of zichzelf verwonden. Bij schemering en bij verslechterende weersinvloeden zoals mist en neerslag, is gebleken dat de draden van hoogspanningsverbindingen niet altijd zichtbaar zijn voor vogels. Vleermuizen hebben nauwelijks last van de hoogspanningsverbindingen doordat ze met hun sonar de draden beter kunnen waarnemen.

Al jaren treffen we in overleg met de omgeving maatregelen om vogels te beschermen en draadslachtoffers te beperken. Door onderzoeken te laten uitvoeren leren we ook steeds meer over de effectiviteit van de maatregelen ter bescherming van vogels. In deze factsheet lichten we de beschermende maatregelen en de onderzoeken die we daarvoor laten uitvoeren nader toe.

Vogels

Het hoogspanningsnet van TenneT gaat door een diversiteit aan landschappen en komt daarmee in het leefgebied van veel vogelsoorten. Veel vogelsoorten maken dankbaar gebruik van de hoogspanningsverbindingen. Doordat er geen potentiaalverschil is, kunnen de vogels

veilig op de draden zitten. Ze maken gebruik van het uitzicht, bijvoorbeeld om prooi in de omgeving te ontdekken.

Hoogspanningsmasten worden door verschillende vogelsoorten ook gebruikt om hun nesten in te bouwen. De masten bieden een veilige plek door hun hoogte en stevigheid. Ook vogels met grote nesten zoals ooievaars maken dankbaar gebruik van de hoogspanningsmasten.

Risico's voor vogels én de leveringszekerheid

Het hoogspanningsnet kan risico's opleveren voor vogels die er mee in aanraking komen of er gebruik van maken. Bijvoorbeeld als vogels in vlucht de bliksemendraad of de geleiders niet zien

”TenneT staat positief tegenover maatregelen om vogels te beschermen.”

en ertegenaan vliegen. De ogen van veel vogelsoorten zijn niet naar voren gericht waardoor het zicht in de vliegrichting niet optimaal is. Als ze in aanraking komen met een bliksemdraad of geleider kunnen ze gewond raken of overlijden. Ook kunnen vogels of hun nest(materiaal) kortsluiting veroorzaken als zowel de mast als een leiding wordt geraakt. Vogels kunnen door de stroomstoot overlijden en nesten kunnen in brand vliegen. Kortsluiting betekent ook een belangrijk risico voor de leveringszekerheid van elektriciteit.

Tenslotte kunnen nesten van sommige vogelsoorten zoals ooievaars honderden kilo's wegen. Nesten van een dergelijke omvang en gewicht kunnen naast kortsluiting ook een risico vormen voor de constructie van de mast.

Standpunt TenneT

TenneT staat vanuit de wettelijke verplichtingen en haar CSR-beleid positief tegenover maatregelen om vogels te beschermen. Het is echter van belang dat de hoogspanningsmasten zoveel mogelijk vrij worden gehouden van ongewenste objecten. De kerntaak van TenneT als netbeheerder is namelijk dat het transporteren van elektriciteit ongestoord en veilig (voor mens, dier en omgeving) dient plaats te vinden. We maken daarom altijd een zorgvuldige afweging welke soortbeschermende maatregelen effectief én technisch uitvoerbaar zijn.

Met het treffen van soortbeschermende maatregelen accepteren we dat we de risico's voor vogels nooit tot nul kunnen reduceren. De aanwezigheid van een bovengronds hoogspanningsnet zal altijd gepaard blijven gaan met draadslachtoffers. Wel zetten we ons in om de schade op populatieniveau van de betreffende soorten te beperken door de meest effectieve maatregelen op de juiste locaties toe te passen. We doen dat bovendien op een veilige wijze waarbij de uitvoering van de werkzaamheden door gecertificeerd personeel plaatsvindt.

Visarend

Sinds 2018 broedt in Nederland een visarend in een hoogspanningsmast van TenneT in de Biesbosch. In samenwerking met Staatsbosbeheer en SOVON Vogelonderzoek worden de jonge visarenden geringd.

Ooievaarsnest

Ooievaarsnest in hoogspanningsmast in Meppel.

Natuurwetgeving

TenneT werkt bij de aanleg en het beheer van het hoogspanningsnet binnen de kaders van de Wet natuurbescherming (Wnb). Dat betekent dat we rekening houden met de bescherming van vogels en andere dier- en plantensoorten bij de uitvoering van ons werk.

Ecologisch vooronderzoek

Voorafgaand aan onderhouds- en beheerwerkzaamheden wordt ecologisch onderzoek uitgevoerd. Een onafhankelijk ecologisch adviesbureau onderzoekt voor TenneT of de werkzaamheden binnen de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd. Hierbij worden bijvoorbeeld de hoogspanningsmasten geïnspecteerd op aanwezigheid van vogelnesten. Afhankelijk van de periode van het jaar, het soort nest en de aanwezigheid van broedende vogels dienen maatregelen te worden getroffen. Ook wordt onderzocht of de betreffende masten zich in Natura 2000-gebied bevinden. Dit is van belang te weten omdat bij enkele Natura 2000-gebieden een soort als de aalscholver een beschermde broedvogel is. Waar nodig wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld en worden de werkzaamheden uitgevoerd onder begeleiding van een ecooloog. Een eventuele ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming wordt aangevraagd bij het bevoegde gezag, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) of de provincie.

Gedragscode

TenneT werkt momenteel met verschillende gedragscodes. Deze gedragscodes worden geactualiseerd en deels samengevoegd tot een logischer geheel dat in de praktijk eenvoudiger toepasbaar is. Door te werken volgens deze gedragscodes zorgt TenneT ervoor dat wijzelf en onze aannemers rekening houden met beschermde dier- en plantensoorten tijdens de uitvoering. Zo is in de gedragscodes opgenomen dat werkzaamheden waar mogelijk worden uitgevoerd buiten het broedseizoen om verstoring te beperken.

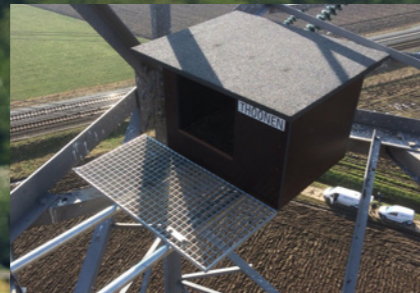

Vogelflappen

Varkenskrul

Varkenskrul om de zichtbaarheid van de bliksemendraad te verbeteren en draadslachtoffers te voorkomen.

Nestkast

Nestkast voor slechtvalk.

Vogelpinnen

Boomvalk

Momenteel is ca 5% van het nationale hoogspanningsnet uitgerust met vogelbeschermende maatregelen. Nieuwe verbindingen worden door TenneT inmiddels standaard over de gehele lengte voorzien van varkenskrullen.

CSR-beleid

Naast het naleven van de natuurwetgeving voeren we vanuit ons CSR-beleid (Corporate Social Responsibility) een aantal maatregelen uit om vogels te beschermen.

Plaatsen van vogelwerende maatregelen

Om draadslachtoffers zoveel mogelijk te voorkomen maken we gebruik van vogelwerende maatregelen. We maken de verbindingen beter zichtbaar voor vogels door kunststof of metalen krullen ('varkenskrullen') in de bliksemendraad te hangen. Deze varkenskrullen zijn een bewezen effectieve maatregel die ervoor zorgt dat minder vogels tegen de bliksemendraad aan vliegen. In Duitsland werkt TenneT voornamelijk met zwart-witte vogelflappen in de bliksemendraad. Deze vogelflappen kunnen in bepaalde omstandigheden voor sommige nachtvliegende vogelsoorten beter zichtbaar zijn dan varkenskrullen. Adviesbureau Waardenburg onderzoekt momenteel welke van de maatregelen (varkenskrullen of vogelflappen) in welke situaties het meest effectief zijn. Bevestiging van varkenskrullen of vogelflappen aan bestaande bovengrondse hoogspanningsverbindingen is duur door de veiligheidsmaatregelen die nodig zijn en doordat de hoogspanningsverbinding uit bedrijf moet. Als bij een bestaande verbinding draadmarkering nodig is, wordt de montage van varkenskrullen daarom doorgaans gecombineerd met de eerstvolgende grote onderhoudsbeurt of aanpassing van de hoogspanningsverbinding.

Naast het aanbrengen van voorzieningen aan de verbindingen, kunnen ook vogelwerende maatregelen nodig zijn op de masten. Zo worden vogelpinnen gebruikt in masten op die plekken in de mast die potentieel gevaarlijk kunnen zijn voor bijvoorbeeld overslag. De mast wordt op

Waar het de veiligheid en de leveringszekerheid niet in de weg staat, hangt TenneT soms ook nestkasten op in hoogspanningsmasten, bijvoorbeeld om een lokale populatie te versterken. In samenwerking met particulieren of een lokale vogelwerkgroep wordt dan bijvoorbeeld een nestkast voor een slechtvalk of een boomvalk op een veilige plek in de mast opgehangen. Voor deze roofvogels biedt een nestkast in een hoogspanningsmast zowel een veilige nestplaats als een uitzicht om prooien op te sporen.

die manier onaantrekkelijk voor het maken van vogelnesten.

Verwijderen of verplaatsen van nesten op risicolocaties

Soms bouwen vogels nesten op risicolocaties zoals in de traverse boven de geleiders. Dit kan leiden tot een spanningsdip of kortsluiting als nestmateriaal zowel de mast als de geleider raakt. In noodsituaties kan het nodig zijn om een nest te verplaatsen of te verwijderen. Het verplaatsen van een nest gebeurt altijd in nauw overleg met het bevoegde gezag en alleen als het nest niet in gebruik is. Als een nest moet worden verwijderd omdat het veiligheidsrisico te groot is, zorgen we in sommige gevallen voor 'vervangende woonruimte'. Dat kan bijvoorbeeld door in overleg met de omgeving een nestpaal of nestkast te plaatsen in de omgeving van de risicolocatie.

Ecologisch onderzoek voor kennisontwikkeling

In opdracht van TenneT heeft Sovon Vogelonderzoek Nederland (SOVON) onderzocht waar in Nederland het risico voor draadslachtoffers het grootst is. De ligging van het hoogspanningsnet en de trekbewegingen van vogels zijn hiertoe in GIS over elkaar geprojecteerd. Uit het onderzoek van SOVON blijkt dat met name in westelijk Nederland, Groningen en Limburg hoogspanningsverbindingen zijn met hoge risico's, zie onderstaande figuur. Deze resultaten geven TenneT een goed beeld waar de hoogste prioriteiten liggen om draadmarkeringen toe te passen.

Risicoklasse

- 1: laagste risico
- 2
- 3
- 4
- 5: hoogste risico
- (Geplande) vogelweringen

Meldingen

Om draadslachtoffers of gevaarlijke situaties met betrekking tot nesten van vogels in hoogspanningsmasten te melden kan contact opgenomen worden met Team Natuur, Milieu en Landschap (NML) van TenneT. Dit kan via het onderstaande algemene nummer:

T: 0800 836 63 88

Bereikbaar van maandag tot vrijdag tussen 08.30 en 17.00 uur.

De binnengekomen meldingen worden opgeslagen in een vogelportaal dat wordt beheerd door team NML.

De informatie in het portaal geeft TenneT meer inzicht in de aantallen en locaties waar draadslachtoffers zijn aangetroffen en nesten zijn aangetroffen in hoogspanningsmasten.

Fotografie: Jac Hakkens, Chris Pennarts,
Martijn Dirks, Jacques van der Ploeg, Hans Gebuis,
John Salden en Rick Karsenborg

Contact

Voor vragen of suggesties neem contact op
met Team Natuur, Milieu en Landschap (NML)
van TenneT. Dit kan via het algemene nummer:

0800 836 63 88